

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ – ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Βασιλική Φελούκα
ΣΕΕ ΠΕ70
ΠΕΚΕΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ενότητες

- **Βασικές αιτίες** προβλημάτων συμπεριφοράς
- **Παράγοντες** προβλημάτων συμπεριφοράς των μαθητών
- **«Ποινές»**
- **Ευθύνη** της σχολικής κοινότητας – **κυρίαρχο κλίμα** για τα ζητήματα πειθαρχίας
- **Παρέμβαση Εκπαιδευτικού**
- **Δ.Ε.Π.Υ.**

Βασικές αιτίες προβλημάτων συμπεριφοράς

- **Γνωστικός** τομέας (μαθησιακές δυσκολίες, γνωστικές ελλείψεις)
- **Κοινωνικός** τομέας (δυσκολίες στις διαπροσωπικές σχέσεις, έλλειψη φίλων)
- **Συναισθηματικός** τομέας (αυτοσυναίσθημα, αυτοπεποίθηση, συναισθηματική κατάσταση)

Παράγοντες προβλημάτων συμπεριφοράς των μαθητών (α)

- **Γνωστικές ελλείψεις**
- **Αναπαραστάσεις των γονέων** και τις στρατηγικές που χαράσσουν στα παιδιά τους με την παρουσία ή την απουσία τους
- **Επιρροή** άλλων εκπαιδευτικών χώρων
- **Κοινωνικά** προβλήματα

Παράγοντες προβλημάτων συμπεριφοράς των μαθητών (β)

- Λαμβάνοντας υπόψη τους προαναφερόμενους παράγοντες εστιάζουμε τις ενέργειές μας σε δύο ζητήματα:
 - α) **Σωστή διαχείριση** της τάξης
 - β) **Διαφοροποίηση της διδασκαλίας**, η οποία λαμβάνει υπόψη της τους παράγοντες αυτούς.

Διαχείριση τάξης: πολύπλοκη διαδικασία, γιατί οι μαθητές:

- **Διαφέρουν** ως προς τα σωματικά, κοινωνικά, συναισθηματικά, γνωστικά και πολιτιστικά τους χαρακτηριστικά.
- **Μαθαίνουν** με διαφορετικούς ρυθμούς, ενώ καλούνται να εργαστούν σε διαφορετικές δραστηριότητες.
- **Διαφέρουν** ως προς τα κίνητρά τους για μάθηση, τα οποία εξαρτώνται από διαφορετικούς παράγοντες.
- **Καλούνται** να ενεργοποιήσουν το δυναμικό τους για διαφορετικούς μαθησιακούς σκοπούς.
- Οι **συμπεριφορές** τους πιθανόν να μην μπορούν εύκολα να σταθμιστούν και να προσδιοριστούν.

και ακόμα ...

- Η μάθηση, ως φαινόμενο, **εξελισσεται** σταδιακά.
- Η μάθηση μπορεί να **αποτιμηθεί** με **διαφορετικούς τρόπους**.

Διαφορετικοί τύποι εκπαιδευτικού & διαχείριση τάξης

- α) **Αυταρχικός:** επιδιώκει περισσότερο τη συμμόρφωση.
- β) **Επιτρεπτικός-Ανεκτικός:** βασίζεται στο γεγονός ότι οι μαθητές τον αποδέχονται και τον σέβονται.
- γ) **Ρυθμιστικός-Συμμετοχικός:** στοχεύει στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών να ορίζουν μόνοι τους τη συμπεριφορά τους, ενώ προσπαθεί να τους πείσει ότι θα πρέπει να ακολουθούν τους κανόνες, ώστε να μπορούν να επιτύχουν τους ακαδημαϊκούς τους στόχους.

Επιτυχημένη διαχείριση σχολικής τάξης

- Διαδικασίες της τάξης
- Σχεδιασμό δραστηριοτήτων
- Σαφείς όρους
- Λίστα με κανόνες
- Αναλυτικές ερμηνείες & σχόλια προς μαθητές
- Ενδεχόμενες κυρώσεις
- Όρους διακριτικής καθοδήγησης
- Ενεργοποίηση κατάλληλων τεχνικών διαχείρισης
- Ανάπτυξη υπευθυνότητας
- Παροχή ανατροφοδότησης

Προτεινόμενο περιβάλλον βελτιστοποίησης της διδασκαλίας

- Διάταξη θέσεων – υλικό – μέσα διδασκαλίας συμβατά με είδη διδακτικών δραστηριοτήτων.
- Περιοχές υψηλής κινητικότητας (έδρα, ξύστρα) ελεύθερα προσβάσιμες.
- Άμεση οπτική επαφή με όλους τους μαθητές.
- Καθημερινά διδακτικά μέσα και υλικά άμεσα διαθέσιμα.
- Οι μαθητές να μπορούν εύκολα να δουν τις εκθέσεις τους με σκοπό την περαιτέρω ανατροφοδότηση και την ενίσχυση της συμπεριφοράς τους.

Κανόνες τάξης

- Πρέπει να τίθενται ξεκάθαρα, να συζητιούνται με τους μαθητές από την πρώτη μέρα και να αναρτώνται στις μεγαλύτερες τάξεις.
- Οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν στη δημιουργία των κανόνων και να προτείνουν αυτούς που πιστεύουν ότι χρειάζονται ή να επιλέγουν από μια λίστα προτεινόμενων.
- Πρέπει επίσης, να τηρούνται οι καθορισμένες διαδικασίες που απαιτούνται για τη διεξαγωγή συγκεκριμένων δραστηριοτήτων.

Προτάσεις για τη διδασκαλία στην τάξη: τεχνικές διαχείρισης τάξης (α)

- **Πρώτη μέρα** στην τάξη: δείξτε ότι νιώθετε σιγουριά & είστε κατάλληλα προετοιμασμένοι.
- **Καταστρώστε** εκ των προτέρων ένα σχέδιο της διδασκαλίας, ώστε να εξηγήσετε τις βασικές διαδικασίες για τη μάθηση.
- **Θεμελιώστε** κανόνες στην τάξη, ζητήστε την προσοχή των μαθητών σε αυτούς & εξηγήστε τη χρησιμότητά τους.
- **Ξεκινήστε** την πρώτη μέρα εργασίας με μια δραστηριότητα, που θα ορίζεται με σαφήνεια και θα ολοκληρώνεται γρήγορα & με επιτυχία.

Προτάσεις για τη διδασκαλία στην τάξη: τεχνικές διαχείρισης τάξης (β)

- Τις **πρώτες εβδομάδες** χρησιμοποιήστε δραστηριότητες που ενδιαφέρουν όλη την τάξη.
- **Δώστε** ξεκάθαρες οδηγίες & ανατροφοδότηση, ώστε οι μαθητές να είναι υπεύθυνοι κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων.
- **Φερθείτε** με καλοσύνη, να δείχνετε προετοιμασμένοι για κάθε κατάσταση και ότι έχετε τον έλεγχο των συνθηκών & καταστάσεων της τάξης.
- **Να είστε** ευχάριστοι, δημιουργώντας υποστηρικτικό κλίμα στην τάξη.

Τεχνικές πρόληψης & διαχείρισης προβλημάτων της τάξης (α)

- **Να δείχνετε** στους μαθητές σας ότι έχετε επίγνωση του τι συμβαίνει στην τάξη σας (are “with it”).
- **Να αντιμετωπίζετε** παράπλευρες και αλληλένδετες καταστάσεις.
- **Να διατηρείτε** την απαραίτητη ηρεμία και ένταση, ταυτόχρονα, που απαιτείται για τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων της τάξης.

Τεχνικές πρόληψης & διαχείρισης προβλημάτων της τάξης (β)

- **Να εξασφαλίζετε** τη συμμετοχή όλης της τάξης στις δραστηριότητες.
- Ο **ενθουσιασμός και η ποικιλία** βοηθά ιδιαίτερα τους μικρότερους μαθητές.
- Να εντοπίζετε το φαινόμενο Κυματοειδούς Επίδρασης (Ripple Effect).

Φαινόμενο: Κυματοειδής Επίδραση (Ripple Effect): Ο εκπαιδευτικός:

- Εντοπίζει το μαθητή που εκδηλώνει την αρνητική συμπεριφορά & την επισημαίνει ως μη-επιθυμητή.
- Προτείνει μια επιθυμητή συμπεριφορά.
- Εξηγεί γιατί αυτή η μη-επιθυμητή συμπεριφορά πρέπει να σταματήσει.
- Είναι ακριβής & αξιόπιστος και απαιτεί την τροποποίηση μιας παράλογης συμπεριφοράς.
- Δε θυμώνει, δεν ταπεινώνει, δεν τιμωρεί αυστηρά.
- Δίνει έμφαση στη συμπεριφορά και όχι στην προσωπικότητα του μαθητή.

Τεχνικές διαχείρισης & επιρροής των προβλημάτων στην τάξη

- α) **Τεχνικές επιρροής** (Influence techniques)
- β) **Συναισθηματική επιρροή** (I-Messages)
- γ) Η «**Κυριότητα του προβλήματος**» και η «**Ενεργητική ακρόαση**» (TET: Teacher Effectiveness Training)

Τεχνικές επιρροής (α)

(Walker, Shea & Bauer, 2007)

- Η αξία αυτών των τεχνικών βασίζεται στην ενεργοποίηση και την ανάπτυξη του αυτοελέγχου των μαθητών, καθώς και στην αυτοενίσχυση της αυτοπεποίθησης των εκπαιδευτικών:
- 1. σχεδιασμένη αγνόηση**
 - 2. σήματα**
 - 3. έλεγχος μέσω προσέγγισης και επαφής**
 - 4. ενίσχυση του ενδιαφέροντος**
 - 5. χιούμορ**
 - 6. υποστήριξη στις δυσκολίες**

Τεχνικές επιρροής (β) (Walker, Shea & Bauer, 2007)

- 7. αναδόμηση του προγράμματος**
- 8. άμεσες εκκλήσεις**
- 9. επίκριση και ενθάρρυνση**
- 10. καθορισμός των ορίων**
- 11. παρακολούθηση των καταστάσεων**
- 12. συμπτωματική ερμηνεία**

Συναισθηματική επιρροή (Snowman et al, 2006)

- **Βασική αρχή της επικοινωνίας** αποτελεί η ανταλλαγή συναισθηματικών μηνυμάτων μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών.
- **Αναφερόμαστε στην κατάσταση** – όχι στην προσωπικότητα ή το χαρακτήρα, του μαθητή.
- **Αποφεύγουμε** τα ταπεινωτικά σχόλια.
- Η έκφραση μηνυμάτων «του εγώ» σχετικά με τα συναισθήματα κάποιου δημιουργεί τις **προϋποθέσεις για συναισθηματική ταύτιση και επιρροή.**

Συναισθηματική επιρροή (I-Messages)

- **Εκφράστε τα προσωπικά σας συναισθήματα σχετικά με τη μη αποδεκτή κατάσταση που έχει δημιουργηθεί.**

Για παράδειγμα:

- **Αναζητήστε** άλλες εναλλακτικές λύσεις εκτός της τιμωρίας.
- Προσπαθήστε να **μη μειώνετε** την αυτοεκτίμηση των μαθητών.
- Προσπαθήστε να **παρέχετε διεξόδους & λύσεις** στα προβλήματα.
- **Αναζητήστε λύσεις από κοινού** με τους μαθητές, μέσω διαπραγματεύσεων.

Η «Κυριότητα του Προβλήματος» & η «Ενεργητική Ακρόαση»

- Με την τεχνική αυτή γίνεται προσπάθεια να κατανοηθεί & να ερμηνευτεί το πρόβλημα και ύστερα αποφασίζεται ο τρόπος εξάλειψής του.
- Αν ο εκπ/κός δεν αναγνωρίσει το πρόβλημα («Κυριότητα του Προβλήματος»), οι δυσκολίες αναμένεται να ενταθούν, με αποτέλεσμα την παρεμπόδιση των διαδικασιών της μάθησης, που θα έχει αρνητικές συνέπειες για τον ίδιο το μαθητή στο σχολείο.
- **«Ενεργητική ακρόαση»:** ο ακροατής παραμένει ενεργητικός με αμείωτο το ενδιαφέρον, ενώ ο ομιλητής ενθαρρύνεται για να συνεχίσει να εκφράζεται – και αντίστροφα.

Διαμόρφωση επιθυμητής συμπεριφοράς: ο εκπαιδευτικός

- Οφείλει να έχει εκ των προτέρων σχεδιάσει διάφορες τεχνικές επιρροής.
- Οφείλει να είναι άμεσος, συνεπής και λογικός.
- Θα πρέπει να αποφεύγει τις απειλές.
- Πριν αντιμετωπίσει αυστηρά έναν μαθητή, θα πρέπει να γίνει προσπάθεια αποκατάστασης της αρμονικής σχέσης.
- Αν το πρόβλημα αφορά τον ίδιο το μαθητή, τον βοηθά να το επιλύσει με τη χρήση της Ενεργητικής Ακρόασης.
- **Ενημέρωση και συνεργασία** με τους άλλους εκπαιδευτικούς.

Προτεινόμενες αρχές επέκτασης

1. Κάντε ερωτήσεις.
2. Δώστε την ανατροφοδότηση που χρειάζεται.
3. Να σέβεστε τα δικαιώματα όλης της τάξης.
4. Να ζητήσετε από τους μαθητές να εργάζονται περισσότερο.
5. Να αποφεύγετε ή να επιλύετε τα επίμονα προβλήματα.

Ποινές

- Υφιστάμενοι νόμοι - εφαρμογή τους στο σχολείο – λήψη σχετικών αποφάσεων με ευθύνη Εκπαιδευτικού, Διευθυντή, Συλλόγου Διδασκόντων.
- «**Αποβολή**» από την τάξη και από το σχολείο.
- **Στάση**, ακόμα και έμπειρων εκπαιδευτικών, απέναντι σε «αποκλίνοντες» και μη, συμμετέχοντες στο μάθημα, μαθητές.

Ευθύνη σχολικής κοινότητας

○ **Ευθύνη Εκπαιδευτικού:**

- Προσωπική ευθύνη για την τάξη του
- Ευθύνη να συνεργαστεί με τους συναδέλφους του και το σχολείο.

○ **Ευθύνη Διευθυντή**

- **Κυρίαρχο κλίμα** στο σχολείο για τα ζητήματα πειθαρχίας.

Παρέμβαση Εκπαιδευτικού

- **Συστηματική – μακρόχρονη**
- **Χαρακτηριστικά:** σταθερότητα, επιμονή, ευκαμψία, διάγνωση της πραγματικότητας.
- **Λάθη – απογοητεύσεις:** ουσιαστικό μέρος της προσπάθειας. Άρα: αναγκαίες οι διορθωτικές κινήσεις.
- **Αποτελεσματική παρέμβαση:** λαμβάνει υπόψη της τα δεδομένα της Επιστήμης της Αγωγής, της διδακτικής του αντικειμένου, της Συμβουλευτικής και της Ψυχολογίας.

Αντιφατική στάση εκπαιδευτικών (α)

○ Πιστεύει ότι πρέπει να καλλιεργηθεί η κριτική σκέψη στο σχολείο

δίνει εργασίες διαφορετικού τύπου

○ Ζητά από τους μαθητές συνέπεια στη δουλειά τους

αλλά ο ίδιος καθυστερεί να διορθώσει τεστ/εργασίες που βάζει

Αντιφατική στάση εκπαιδευτικών (β)

- Βαθμολογεί το μαθητή κυρίως από την ανταπόκρισή του στο γνωστικό αντικείμενο (πχ. γραπτό διαγώνισμα) → δεν αξιολογεί όλα τα σημεία που ο ίδιος θεωρεί σημαντικά (πχ. συμμετοχή στο μάθημα, ποιότητα εργασίας στο σπίτι, προσπάθειες μαθητή).
- Πιστεύει στην αξία της ποιοτικής εργασίας στο σπίτι → δεν εξετάζει καθόλου ή πολύ λίγο τις εργασίες των μαθητών, δεν τις αξιοποιεί ως προς τα λάθη τους ή τις βλέπει επιφανειακά και δεν έχει σαφή άποψη για την ποιότητά τους.

Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής / Υπερκινητικότητας (Δ.Ε.Π.Υ.)

- Ο όρος προέρχεται από το DSM-IV (επίσημο διαγνωστικό κριτήριο Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρείας: APA, 1994).
- Αναφέρεται σε παιδιά τα οποία εκδηλώνουν **συμπεριφορά παρορμητική, υπερκινητική/ή και απρόσεκτη**, σε βαθμό που να **επηρεάζει την κοινωνική και σχολική τους επίδοση και επιτυχία**.
- **Αίτια:** συνδυασμός βιολογικών, ψυχολογικών & κοινωνικών παραγόντων.
- **Ποσοστά:** Διεθνώς: 3-10% (Barkley, 2002), Ελλάδα: 12,4% (Zournatzis, Kakouros et al., 2001). Συχνότερη εμφάνιση στα αγόρια (Fowler, 1994, Barkley, 1998).

Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής / Υπερκινητικότητας (Δ.Ε.Π.Υ.)

- (3) βασικοί τύποι:
 - Ελλειμματική Προσοχή
 - Υπερκινητικότητα
 - Παρορμητικότητα

- Ένα παιδί μπορεί να ανήκει σε έναν από αυτούς τους βασικούς τύπους ή σε έναν συνδυασμένο τύπο Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας.

Ελλειμματική Προσοχή (α)

- **Δεν προσέχει** λεπτομέρειες / κάνει λάθη από απροσεξία.
- **Δυσκολεύεται** να διατηρήσει την προσοχή του στα μαθήματα / παιχνίδι.
- **Αποσπάται** εύκολα η προσοχή του.
- **Δείχνει** να μην προσέχει, όταν του μιλάνε.
- **Δεν ακολουθεί** τις οδηγίες και δεν ολοκληρώνει τις εργασίες του (όχι όμως λόγω ελλιπούς κατανόησης ή αντίδρασης).

Ελλειμματική Προσοχή (β)

- **Δυσκολεύεται** να οργανώσει τη μελέτη ή τις εργασίες του.
- **Αποφεύγει**, απεχθάνεται ή διστάζει να συμμετέχει σε δραστηριότητες που απαιτούν εντατική πνευματική εργασία.
- **Χάνει** πράγματα που του χρειάζονται (τετράδια, μολύβια, παιχνίδια).
- **Αφαιρείται** κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων.

Υπερκινητικότητα

- **Παίζει** νευρικά χέρια / πόδια / κουνιέται στην καρέκλα.
- **Σηκώνεται** από τη θέση του σε στιγμές που θα έπρεπε να κάθεται.
- **Τρέχει** ή **σκαρφαλώνει** σε ακατάλληλο τόπο / χρόνο (σε εφήβους μπορεί να πάρει τη μορφή μιας υποκειμενικής αίσθησης νευρικότητας και ανησυχίας).
- **Δυσκολεύεται** να παίξει ή να κάνει κάποια άλλη δραστηριότητα ήσυχα.
- **Βρίσκεται συνεχώς** σε κίνηση, σα να έχει μια μηχανή μέσα του.
- **Μιλάει** υπερβολικά.

Παρορμητικότητα

- **Πετιέται** και δίνει απαντήσεις πριν καν ολοκληρωθεί η ερώτηση.
- **Δυσκολεύεται** να περιμένει τη σειρά του.
- **Διακόπτει** τους άλλους όταν μιλούν ή παίζουν.
- **Διάγνωση**: προϋποθέτει εμφάνιση
 - ✓ **(6) τουλάχιστον** από τα παραπάνω **συμπτώματα** στη συμπεριφορά του παιδιού,
 - ✓ για **τουλάχιστον (6) μήνες**
 - ✓ και σε **δύο διαφορετικά περιβάλλοντα** (σπίτι, σχολείο).

Ενδείξεις μαθητή με Δ.Ε.Π.Υ. (α)

- **Συχνά απομακρύνεται** από τη θέση του σε ακατάλληλες στιγμές / περιστάσεις.
- **Δεν κάνει** αυτό που κάνει η υπόλοιπη τάξη ή κάνει κάτι διαφορετικό.
- **Δεν ακολουθεί** τις οδηγίες του εκπαιδευτικού.
- **Δεν περιμένει** τη σειρά του / πετιέται συνεχώς.
- **Είναι επιθετικός** απέναντι στους συμμαθητές του.
- Έχει **μικρό εύρος προσοχής** και αποσπάται πολύ εύκολα.

Ενδείξεις μαθητή με Δ.Ε.Π.Υ. (β)

- **Ενοχλεί** τους συμμαθητές του, εμποδίζει την εργασία τους ή δεν τους αφήνει να συγκεντρωθούν.
- Είναι **αφηρημένος** και **ονειροπολεί** συχνά.
- **Χάνει ή ξεχνά** τα πράγματά του.
- **Δεν κάνει** τις εργασίες του ή τις παραδίδει πολύ αργά.
- Οι **εργασίες** του είναι ημιτελείς ή ακατάστατες.

Ενδείξεις μαθητή με Δ.Ε.Π.Υ. (γ)

- Υποψιαζόμαστε την ύπαρξη Δ.Ε.Π.Υ. όταν πολλές από τις συμπεριφορές αυτές είναι **συχνές & επίμονες** και **εμποδίζουν σοβαρά** τη συμμετοχή του μαθητή ή των συμμαθητών του στις διαδικασίες της τάξης (Taylor, 1994).
- **Σημαντικό: ΟΧΙ κλινική ορολογία** στο σχολικό περιβάλλον.
- Ζωηρό, εύθυμο, άτακτο, απρόσεκτο, αφηρημένο, επιθετικό παιδί **ΔΕΝ είναι υπερκινητικό, αν** δεν διαγνωστεί ως τέτοιο από τους ειδικούς.

Συνέπειες της Δ.Ε.Π.Υ.

- Μαθησιακές δυσκολίες
- Ελλιπή κίνητρα
- Χαμηλή αυτοεκτίμηση
- Κοινωνική απόρριψη (Fowler, 1994).

Επιπρόσθετα προβλήματα προσαρμογής (Wilens, 1994):

- Κατάθλιψη
- Αγχώδεις διαταραχές
- Επιθετικότητα
- Διαταραχές συμπεριφοράς
- Προβλήματα προσαρμοστικότητας

Αντιμετώπιση (α)

- **Παιδαγωγικά μοντέλα:**
αυτορρύθμιση, λεκτική αυτοκαθοδήγηση (Κολιάδης, 2007, τόμος Β ').
- **Συμπεριφοριστικές προσεγγίσεις**
(Κολιάδης, 2007, τόμος Α ').
- **Μακροπρόθεσμα επιτυχής:**
συνδυασμένη αντιμετώπιση με ιατρική, παιδαγωγική και ψυχολογική παρέμβαση.

Αντιμετώπιση (β)

- Ένα επιλεκτικό πολυ-μεθοδολογικό μοντέλο διέπεται από τις εξής βασικές αρχές και πρακτικές (Cooper & O'Regan, 2001):
 1. Δημιουργία σωστών σχέσεων.
 2. Κατάλληλο περιβάλλον
 3. Διευκόλυνση της μάθησης
 4. Κατάλληλη διαχείριση συμπεριφοράς
 5. Θετική στάση απέναντι στη Δ.Ε.Π.Υ.

1. Δημιουργία σωστών σχέσεων: Ενέργειες (α)

- **Δεν είμαστε / δείχνουμε** προκατειλημμένοι.
- **Δεν εκδηλώνουμε** αρνητικά συναισθήματα προς το παιδί / δεν συμπεριφερόμαστε με διαφορετικό τρόπο.
- **Κατανοούμε** ότι πρόκειται για διαταραχή / δεν ευθύνεται το παιδί.
- **Λαμβάνουμε υπόψη** επιβαρυντικούς παράγοντες (περιβάλλον, αδυναμία σε μαθήματα).

1. Δημιουργία σωστών σχέσεων: Ενέργειες (β)

- **Εκδήλωση θετικών συναισθημάτων**
– στενή συνεργασία μαζί του.
- **Έπαινος, αμοιβές, επιπλέον βοήθεια, ανάθεση υπευθυνοτήτων, κατάλληλες στρατηγικές** στο μάθημα βελτιώνουν πολύ τη σχέση Ε. – Μ.
- **Οργάνωση προγραμμάτων** ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων / ενίσχυσης αυτοεκτίμησής του.

2. Κατάλληλο περιβάλλον: Ενέργειες

- **Ελαχιστοποιούμε** διάσπαση προσοχής: τοποθετούμε το παιδί κοντά μας ή κοντά σε συμμαθητή-θετικό πρότυπο.
- **Θέση ΟΧΙ** κοντά σε παράθυρο, πρίζες, καλοριφέρ.
- **Καλή οπτική επαφή** με Ε., πίνακα, μεγάλο ρολόι στον τοίχο.
- **Διάταξη θρανίων** να ευνοεί τη συνεργασία.

3. Διευκόλυνση μάθησης: Ενέργειες

- Ικανοποιούμε (3) ανάγκες του:
 - α) ανάγκη για **ακρίβεια και σαφήνεια** στην επικοινωνία
 - β) ανάγκη για **προστασία** από περισπασμούς
 - γ) ανάγκη για προστασία και καλλιέργεια της **αυτοεκτίμησής** του (Cooper & O' Regan, 2001).

Στρατηγικές χρήσιμες σε Δ.Ε.Π.Υ. (α)

- **Ενημερώνουμε** εκ των προτέρων τους μαθητές για **περιεχόμενο / στόχους** μαθήματος.
- Είμαστε **σαφείς και συγκεκριμένοι** σε αυτό που ζητάμε.
- **Κοιτάζουμε** το παιδί **στα μάτια** όταν δίνουμε οδηγίες.
- Χρησιμοποιούμε **πολλά οπτικοακουστικά ερεθίσματα.**
- Χρησιμοποιούμε **υπολογιστές.**

Στρατηγικές χρήσιμες σε Δ.Ε.Π.Υ. (β)

- Αποφεύγουμε μεγάλες εργασίες.
Χωρίζουμε κάθε εργασία σε μικρά κομμάτια.
- **Ελέγχουμε πρόοδο** παιδιού σε κάθε βήμα της εργασίας.
- **Επαινούμε** κάθε επιτυχημένη προσπάθεια.
- Το βοηθάμε στην **τήρηση ενός ημερολογίου** εργασιών και επιβλέπουμε την ενημέρωσή του.
- Του **υπενθυμίζουμε** συχνά την **ώρα** και τα χρονικά του περιθώρια.

Στρατηγικές χρήσιμες σε Δ.Ε.Π.Υ. (γ)

- Αναθέτουμε **εργασίες σε ζεύγη** μαθητών. Η συνεργασία σε μεγαλύτερες ομάδες δεν βοηθά.
- Αναθέτουμε **υπευθυνότητες** στο παιδί (π.χ. πηγαίνει χαρτί για ανακύκλωση).
- **Επιμένουμε στην ολοκλήρωση** μιας εργασίας πριν αρχίσει μια άλλη.

Στρατηγικές χρήσιμες σε Δ.Ε.Π.Υ. (δ)

- **Ελέγχουμε συχνά** τα τετράδιά του για να το βοηθήσουμε να τα διατηρεί σε καλή κατάσταση.
- Το βοηθάμε να φτιάχνει έναν **κατάλογο με τα πράγματα που χρειάζεται** κάθε μέρα.
- Πριν φύγει από την τάξη, **βεβαιωνόμαστε ότι έχει καταγράψει** στο ημερολόγιο όλα τα βήματα της μελέτης στο σπίτι.

4. Κατάλληλη διαχείριση συμπεριφοράς

- Χρειάζεται να έχουμε υπόψη:
 - α) Ποια συγκεκριμένα προβλήματα προκαλεί η συμπεριφορά
 - β) Τι προηγείται και τι έπεται αυτής
 - γ) Πόσο συχνά παρατηρείται

Κατάλληλες τεχνικές

- **Επιτρέπουμε** να κινείται στην τάξη με κάποιον αποδεκτό τρόπο (π.χ. να μαζέψει τετράδια / ζωγραφιές / αντικείμενα).
- **Διδάσκουμε** πώς να προσελκύει την προσοχή των άλλων με θετικούς τρόπους, αντί να ενοχλεί.
- **Διδάσκουμε** κοινωνικές δεξιότητες.
- **Διδάσκουμε** δεξιότητες αυτορρύθμισης.
- **Επιβραβεύουμε** κάθε θετική προσπάθεια.

5. Θετική στάση απέναντι στη Δ.Ε.Π.Υ. (α)

○ θυμόμαστε:

- **Δεν υπάρχουν** υπερκινητικά παιδιά, αλλά παιδιά με υπερκινητικότητα.
- **Διάγνωση:** πηγή πληροφοριών για αποτελεσματική παρέμβαση.
- **Δεν ωφελεί** θυμός, επανάληψη οδηγιών με ύφος απόγνωσης, τιμωρία ... (ΔΕΝ ΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ για το πρόβλημά του).

5. Θετική στάση απέναντι στη Δ.Ε.Π.Υ. (β)

- Το πρόβλημα δεν είναι αξεπέραστο:
- **Ξεκινάμε** την παρέμβαση με **θετικές προσδοκίες**.
- **Συνεργαζόμαστε** με τις αρμόδιες ιατρικές υπηρεσίες (αν εμπλέκονται) και οπωσδήποτε με τους γονείς.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ

Ελέγχουμε τα δικά μας επίπεδα αυτογνωσίας,

ώστε να συνειδητοποιούμε και να ελέγχουμε τα συναισθήματά μας και τις αντιδράσεις μας απέναντι στο παιδί.

Χρήσιμο υλικό για μελέτη (1)

- **Παιδαγωγικό Ινστιτούτο**
(www.pi-schools.gr)
- «Επιστημονικές και Παιδαγωγικές δεξιότητες για τα Στελέχη της Εκπαίδευσης», κεφ. 3^ο «Διαχείριση της Τάξης».

Χρήσιμο υλικό για μελέτη (2)

Εργαστήριο Βιωματικής Εκπαίδευσης Δ/νσης Π.Ε. Μεσσηνίας,

Διαχείριση τάξεων με μαθητές που παρουσιάζουν δυσκολίες συναισθήματος και συμπεριφοράς:

Επιμορφωτικό υλικό.
Εκδόσεις Δ/νσης Π.Ε.
Μεσσηνίας

Εργαστήριο Βιωματικής Εκπαίδευσης
Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Μεσσηνίας

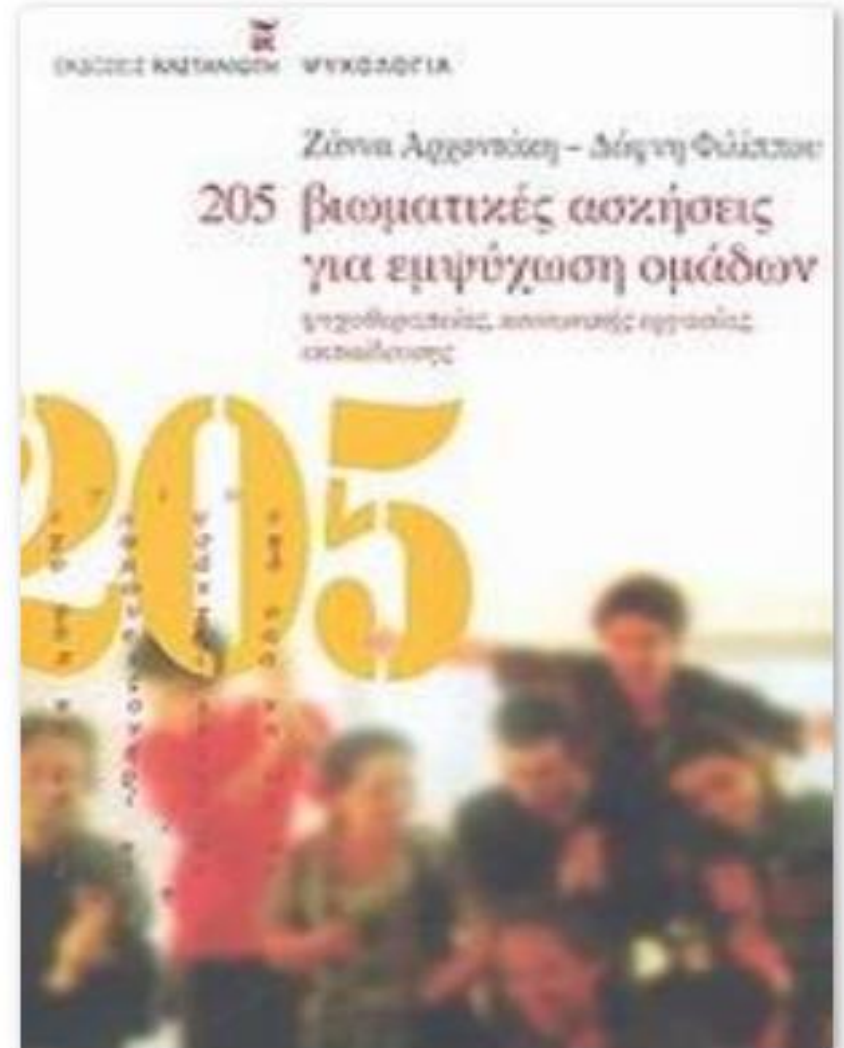
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΑΞΕΩΝ
με μαθητές που παρουσιάζουν
δυσκολίες συναισθήματος
και συμπεριφοράς

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Εκδόσεις Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Μεσσηνίας

Χρήσιμο υλικό για μελέτη (3)

- **Ζάννα Αρχοντάκη,**
205 Βιωματικές δραστηριότητες για να σπάσει ο πάγος και να δέσει η ομάδα. Εκδόσεις Καστανιώτη.

vfelouka@primedu.uoa.gr

Σας ευχαριστώ

για την προσοχή σας

...

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ – ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Βασιλική Φελούκα
ΣΕΕ ΠΕ70
ΠΕΚΕΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ